

רבן גמליאל פרק חמישי יבמות

הבא ע"ל יבמתו בין בשוגג בין במזיד. איכא למימר דמזיד ורלוין תרי גווני נינהו דרלוין היינו דמכוין למזוה אע"ג דפשיטא הוא קמני ליה דהכי אורחיה ככל דוכתא אכל זפ"צ דצ"ק (דף טו: ו) גבי אדם מועד לעולם קשה מה בין מזיד לרלוין וי"מ דה"ק בין שיהא אותו שוגג ומזיד צאונס שאנסו לעשות כן בין שיהא ברלוין:

הוא אנוס והיא לא אנוסה. מימה דהוה ליה למינקט שניהם אנוסים דהוי רבותא טפי וי"ל דלאגז דנקט ברישא הוא שוגג והיא מזידה נקט נמי הכא הוא אנוס והיא לא אנוסה א"י לא קאמר והיא לא אנוסה אלא ברלוין אלא היא לא אנוסה אכל מזידה או שוגגת דהשתא מרזייהו לא מיכווני לשם מזוה: ור"ל ח"ד"ק בין ביאה לביאה. פי' בקונטרס בין הערעה לגמר ביאה וצבצא שניה פירש ולא חילק בין ביאה לביאה בין כדרכה לשלא כדרכה ואין נראה לר"י דכיון דתנא סבר אחד המערה ואחד הגומר למה ליה תו למיתני ולא חילק בין הערעה לגמר ביאה ועוד דבגמ' (לקמן דף טו:) מפרש מאי וכן אשלא כדרכה בחייבי לרוין מכלל דלא חילק דרישא איירי בשלא כדרכה ונראה לר"י שהסופרים טעו וכתבו איפכא ומיהו הי"ח דבצא שניה אפשר לפרשו כמו הראשון בין כדרכה לשלא כדרכה ולפרושי וכן קאמרי:

שאנסוהו עובדי כוכבים ובא ע"יה. אין לפרש

שאנסוהו היינו שאיננו עולו להרגו אם לא יצא עליה דא"כ מאי פריך מרבא דאמר אין קישוי אלא לדעת פירוש דאין זה אנוס שקישוי עושה מדעת ואין דוחקין אותו לבעול בקישוי ולוקמא כגון שמאיימין עליו לבעול בקישוי ועוד דמילתא דרבא אי אפשר לפרש במאיימין עליו להרגו אם לא שיעבול הערה מעצמו כמו שאפרש אלא כל דבר שעושה מעצמו אפילו ע"י אונס פחד מיתה לדעת חשיב והאי שאנסוהו עובדי כוכבים וצא עליה דקאמר היינו שהצויה עליה והדביקוהו ביצמתו ולא שצא עליה מעצמו כמו תקפתו יצמתו וצא עליה דבסמך והשתא פריך שפיר דאין אנוס דקישוי לא הוי אלא לדעת ואר"י דיש לדקדק מכאן דאין יבמה נקנית אלא בצא עליה בקישוי מדלא מוקמי שהדביקוהו בלא קישוי ואיכא למימר דלתי הך סוגיא כמ"ד (משמש מת בעריות פטור וליפנין קימה מעריות דאינה נקנית אלא בקישוי ועוד אר"י דלתיא שפיר אפילו למאן דאמר משמש מת בעריות חייב ולענין יבוס בעינן ביאה דרך הקמת סם: **אין אונס לערוה שאין קישוי אלא לדעת.** אין לפרש במאיימין עליו להרגו אם לא יצא עצמו על הערה דאם כן אפילו יש קישוי שלא

לדעת תיפוק ליה דאגילוי עריות יהרג ואל יעבור דלאמר צריך בן סורר (סנהדרין דף עז. עה.) וס' אלא איירי כשעובדי כוכבים מדביקים אותו על הערה וא"א לו להשמת אם לא ע"י שיהרג וקאמר רבא דיש לו למסור עצמו ליהרג אם יודע שאי אפשר לו אם לא יתקשה דאין קישוי אלא לדעת (א) וחשיב כעושה מעשה אכל אם יש קישוי שלא לדעת או שהיה כבר מקושה או שידע שלא יתקשה אין חייב למסור עצמו כיון שהוא אינו עושה שום מעשה והוי כקרקע עולם דלאמר צבן סורר (ג"ז ס) גבי אסתר דקרקע עולם היתה וטעמא משום דנערה המאורסה ילפינן התם מרזא

הלך ועשה מאמר. איבס אחד ויבמה אחת קאי דלוקמיה דלריך למתנייה: **בשלמא הלך ועשה מאמר איצטרך.** למיתני דאינו כלום: **סד"א.** אפי' לר' עקיבא: **ליגזור מאמר דכפר חליצה.** לביבטי גט אטו מאמר דמקמי חליצה קמ"ל דלא גזרינן: **אלא הלך ונתן גט.** ביבס אחד ויבמה אחת למה לי כו' למאי ליהני

האי גט אי למיסקרה הא איתקרא היא וקרובותיה עליו: **ולטעמין בעל ועשה מאמר.** ביבס ויבמה אחת למה לי בשלמא בעל ונתן גט איצטרך למתני אין אחר ביאה כלום דנפקא בהאי גיטא ולא בעיא חליצה דביאה קמיימא אפקעתה לוקיה: **סד"א לגזור גט דכפר ביאה.** דלא מיסגי ליה בגט בלא חליצה אטו גט דמקמי ביאה דלא לימרו גט סגי ביבמה במקום חליצה: **אלא בעל ועשה מאמר.** למאי קבעי איתנויי הלל אשמו היא: **אלא אידי דתנא הלך ועשה מאמר.** דאיצטרך ליה כדאמרן תנא נמי כו':

ושלש מחלוקת דכפר פנה קמא. דמתנימין דאמר חליצה פסולה אין אחריה כלום אכל ביאה פסולה יש אחריה כלום: **ורבי נחמיה.** דאמר אחת זו ואחת זו אין אחריה כלום: **ואבא יוסי בר חנן.** דאמר אחת זו ואחת זו יש אחריה כלום בצאמצע ובסוף דפרישא לא ליה במתניתין ביאה דאיכא למיגזר כדאמרן גריש פירקין (לעיל נ:): אי ביאה אחר הגט היא גזירה ביאה אחר הגט משום ביאה אחר חליצה דלא לימי למיבעול אחר חליצה ואי ביאה אחר מאמר כו' חליצה ליכא למיגזר כדאמר גריש פירקין (ס):

הדרן עלך רבן גמליאל

הבא על יבמתו שוגג כסבור שהיא אשמו או אשה אחרת: **מזיד.** לשם זנות ולא לשם מזוה: **אפי'.** מפרש בגמרא: **המערה.** שלא גמר ביאתו: **קנה.** וזכה בנחלה ויוציאה בגט אם צא להוציאה: **בין ביאה לביאה.** (א) [בין ביאה כדרכה לשלא כדרכה ובין הערעה לגמר ביאה]: **וכן הצא על אחת מכל העריות.** בנחת מכל הביאות הללו: **או פסולות.** לכהונה כגון אלמנה כו': (ב) פסולה לכהונה משום זונה (ג) ונגרשה מיפסלה (ד) מתרומה דבי נשא אם היא בת כהן דשויה חללה]. **ודוקא** עריות או פסולות אכל ביאת זנות דפנייה לא משויה לה זונה ולא פסלה מן הכהונה דלא אשכחנא תנא דפסל אלא רבי אלעזר דאמר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה לקמן בפירקין (ו): **ממורה ונסינה.** לאו אפסולה לכהונה קאי דהא פסולה וקיימא ולענין תרומה דבי נשא נמי ליכא למימר ועוד ביאת כשר מאי מגרעא לה אלא לענין הערעה

הלך ועשה מאמר ונתן וכו': בשלמא הלך ועשה מאמר איצטרך סד"א נגזור מאמר דביתר חליצה אטו מאמר דקמי חליצה קמ"ל דלא גזרינן אלא הלך ונתן גט למה לי ולטעמין אימא סיפא בעל ועשה מאמר בעל ונתן גט בשלמא בעל ונתן גט איצטרך סד"א נגזור גט דביתר בעילה אטו גט דקמי בעילה קמ"ל דלא גזרינן אבל בעל ועשה מאמר למה לי אלא אידי דתנא הלך ועשה מאמר תנא נמי בעל ועשה מאמר ואידי דבעי למיתני בעל ונתן גט תנא נמי חלך ונתן גט: **בומן שהיא וכו':** מתניתין דלא כי האי תנא דתניא אבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר משום רבי מאיר אחת בעילה ואחת חליצה בתחלה אין אחריה כלום באמצע ובסוף יש אחריה כלום (ו) ושלש מחלוקת בדבר תנא קמא סבר ביאה דאיכא למיגזר גזרינן חליצה דליכא למיגזר לא גזרינן ור' נחמיה סבר ביאה נמי ליכא למיגזר ודקאמרת ליגזור ביאה אחר הגט משום ביאה אחר חליצה כיון דחליצה דאורייתא מידע ידעי ודקאמרת ליגזור ביאה אחר מאמר משום ביאה אחר ביאה כיון דביאה דאורייתא הא מידע ידעי ואבא יוסי בן חנן סבר לה כרבנן דגזרי בבדיה וגזר חליצה משום ביאה:

הדרן עלך רבן גמליאל

הבא ע"ל יבמתו בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון אפי' הוא שוגג והיא מזידה הוא מזיד והיא שוגגת הוא אנוס והיא לא אנוסה היא אנוסה והוא לא אנוס אחד המערה ואחד הגומר קנה ולא חילק בין ביאה לביאה יוכן הבא על אחת מכל העריות שבתורה או פסולות כגון אלמנה לב"ג גרושה וחלוצה לכהן הדייט ממורת ונתניה לישראל בת ישראל למזור ולנתין פסלה ולא חילק בין ביאה לביאה: **גמ' מאי אפי' לא מביעיא קאמר לא מביעיא** הוא שוגג והיא קמכוונה למצוה אי נמי הוא מזיד והיא קמכוונה למצוה אלא אפי' הוא שוגג והיא מזידה (ה) דתרווייהו לא קמכווני לשם מצוה אפילו הכי קנה תני ר' חייא אפי' (ו) שניהם שוגגים שניהם מזידים שניהם אנוסים אנוס דמתניתין היכי דמי אילימא כשאנסוהו עובדי כוכבים ובא עליה והאמר רבא אין אונס לערוה לפי שאין קישוי אלא לדעת אלא בישן והאמר רב יהודה ישן

נקטה ולמילקי עליה האי ישראל בהערה כגמר ביאה: **גמ' אלא אפילו הוא שוגג.** כסבור אשה אחרת היא: והיא מזידה. לביאת זנות מכוונת: **דפרייהו לא מיכווני למזוה.** אפילו הכי קני: **אלא בישן.** שנתקשה כשהוא ישן: ישן

(א) ועריבין עה. וש"נ, (ב) ע"י חוס' מעילה ב. ד"ה ששנתן, (ג) ק"א רש"ל, (ד) ו"ל אחר ד"ה ממורת, (ה) רש"ל, (ו) [דף טו:], (ז) ע"מ"ש שם על הגזיין, (ח) ונ"י פרש"י במס' ע"ז נד. ד"ה מזיד כו' ובפרש"י פסחים טו: ד"ה בין ביחד ובפרש"י מנחות סה: ד"ה שוגג, (ט) שבוטות יח. לקמן נה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אפילו הוא שוגג והיא מזידה הוא מזיד והיא שוגגת דתרווייהו לא מיכווני לשם מצוה: א"כ הוא מוזי והיא מכוונה למצוה. [אלא] אפילו הוא שוגג והיא מזידה פירוש לזנות דתרווייהו לא מכווני למצוה קנה. תני רבי חייא אפילו שניהם מודין שניהם אנוס דמתני' ה"ד אילימא שאנסוהו עובדי כוכבים ובא עליה. דהא אמר [רבא] אין אונס בערוה שאין קישוי אלא לדעת אלא בישן והאמר רב יהודה ישן לא קנה ביבמתו

תוספות ישנים

(א) וא"ת ולמה ליה קישוי הלל אמרי משמש מת בעריות חייב וי"ל דמ"ל פטור. א"כ (ב) אפי' למ"ד חייב היינו משום שהיה לו לפרוש בהנאה מועדת ופירש בהנאה מרובה אכל הכא שהדיקון עובדי כוכבים כבר לא מתחייב עד שיקשה שהי נאנס הוא ולא יכול לפרוש.

(א) לנאווה אינו מוכן דמה ענין כפאן שהיה לו לפרוש בהנאה מועדת ולא שיך זה רק גבי משמש עם הטהורה ואמרנו לו נטמאתי ופירש מוד וע"י בשבועות י"ח וע"י חוס' הרא"ש.